

POGAJAJ BÓH

ČASOPIS EVANGELSKÍCH SERBOŮ

12. číslo

Budyšin, december 1962

Lětnik 12

Hrono za hodownik 1962

Wón wumóže swój lud wot jich hrěchow. Mat. 1, 21

Zaso sélu hodowne zwony swoje zynki a klínki do kraja, do městow a městkwow runje tak kaž do serbskeje wjeski při Cornoboze a delkach w holi. Zaso witaja adwentske wěncy a hodowne štomy ze swojimi zybolaťymi swěčkami w cyrkwjach a w domach w Betlehemje narodženeho Zbóžnika, kiž měr dawa a pokoj z Bohom. Znajmjeńša dyrbało tak być! Abo su to jenož zwonkowne naložki bjez hlubšeje mysle, rjana forma bjez woprijeća, krasny wobłuk bjez wobrazu? Wohroženi smy dawno z tym! Lěto za lěto bychy naši předarjo prajili a napominali: „To wšo – hodowne wašnje a stare naložki – je rjane a dobre! Ale njezabudźće na najlěpše!“

Pětr Mlónk, kiž je před sto lěty jako ratar w Džiwoćicach pola Hoždžija žiwy był, je nam wjele rjanych, pobožnych ludowych kěrlušow a spěwow zawostajił. W jednym swojich hodownych pisa:

„Ach poslušajće, lube džěci, ja chcu nětk z wami porěčeć, tež lětsa, kaž w každym lěće, chce Bože džěco wobradžeć.“

A potom wopisuje na lube wašnje hodowne wjesele za wulkich a małych. Na kóncu pak napomina:

„A při wšěm tym, wy stari, młodži, wy zrudni a wy wjeseli, na Bože džěco, kiž we hródzi so w Betlehemje narodži, so přede wšitkim dopomniće a chwalće Boha džakownje. A pokazujće swoje džěci na Bože džěco – Jezusa, kiž džens so narodži na swěće tež za wšě lube džěcatka!“

Haj, zo bychmy my to tola tež woprawdže činili! Přetož tute džěco je čisće hinaše hač wšitke druhe džěci, kotrež so narodža na swěće. A tu w našim teksće, w měsacnym hronu, so Jozefej do naroda Jezusoweho cyle jasne praji, što tute džěco, kotrehož mać jeho Marija budže, na sebi ma a jeho wosebje woznamjeni: „Wón swój lud wumóže wot jich hrěchow!“ Wo kajkim džěscu, wo kajkim čłowjeku je so hdy tajke wuprajilo?

Jeho lud, to je nowozakoński pućowacy Boží lud, do kotrehož křesćenjo po cyłym swěće slujeja. Zo smy wobčežowani a womazani po tutym puću wot hrěchow, to je wěste. Hrěšnikej, njepokutnemu hrěšnikej njeje wěšćenje, k wotytknjenemu kóncěj dońć. Smy – před Bohom a před wěčnosću

Lud po čmě widži wulke město

Wutřinała Madlena Šecowa

Při tym njeje měnjena Betlehemska hwězda, kotruž w tutym hodownym času wjele tysac króć nadejdźemy w našich domach, ale naš Knjez Chrystus sam, kotryž je swětle swěta, kotryž je přišoł do swojeho, ale čí jeho njejsu chcyli přijěć, přetož lubowachu čémnosć bóle, dyžli swětle. Je snadž z nami runje tak? Zo widžimy wulke swětle, zo snadž lubujemy luboznu Betlehemsku hwězdu a to njebjeske swětle, kotrež překrasni chudobnu hródzičku w Betlehemje, ale to swětle same, našeho Knjeza a Zbóžnika, njelubujemy, dokelž nochcemy ze čmy wustupić do swěta?

Je zawěrnje tak, zo bychmy zalubowani byli do čmy? Njeje čłowjekej přinarodžene, zo wón swětle lubuje

– kaž w hodownym kěrlušu rěka, „zhubjene džěci“. Ale Chryst, Zbóžnik, Wumožnik je na swěće, tuž „wjesel, wjesel so, křesćanstwo!“ Haj, Zbóžnik, Wumožnik tu je. Jeho trjebamy. Přetož tež najrjeńše žiwjenje w domach, swójbach, mandželstwach, při džěle a hđežkuli njeje, hdy bychmy tajke hdy móhli a wjedli, same wumóženje, ale potrjeba wumóženja. A jo mamy a namakamy přez w Božej nocy narodženeho. Hišće raz dajmy sebi prajić wot Pětra Mlónka:

„Tuž tež witaj, zwjeselena, jeho, luba wutroba. Přez njeho sy wumóžena ze wšoh' hrěšnoh' hubjeństwa, přez njeho – hdyž za nim džeš – wěčnu zbóžnosć dostanješ!“

La.

a čmy so boji? Tehodla wšak běše zymski zawrót slónca tak žadosćiwe wočakowany čas pola našich přejdownikow, nětko zaso swětle přiběra a nóc, – čmowa, zymna, strašna nóc dyrbi woteběrać. Čma je hroza, swětle je radosć. Po čmě je smjerć a w swětle je žiwjenje. W čémnosći čłowjek hinje, ale w swětle wón rjenje rozkčěwa. Njezabudž to! Čémnosć duše, naš hrěch, je naša nuza. Wotwobroč so wot čmoweho hrěcha k jasnému, k swjatemu žiwjenju. Chodž za našim Knjezom, kiž je so w Betlehemje narodžil a na Golgata wumrěl. Chodž za nim, na kotrymž njeběše žaneho poroka, kotrehož duša běše same swětle. Wón je naš puć. Wón je žiwjenje.

Ale to wšak je naša nuza w tutym našim času, zo so jemu tak dospolnje njedowěrjamy, zo tola tak prawje přeswědčeni njejsmy wo jeničkej prawej móžnosći našeho žiwjenja, kaž Wón nas wuči a wabi. Njech je tutón hodowny čas za nas w tym žohnowanym, zo bychmy jeho jako swětle našeho žiwjenja zaso tak prawje lubowali a so wotwobročili wot čmy, hrěcha, złych mysłow a złych skutkow. Skónčnje tola lubujemy žiwjenje a nic smjerć; radosć, a nic zrudobu; lubosć, a nic njepřecelstwo.

Ale móžemy swój chlědk wotpołóžiť? Njeje wšudžom naš hrěch pola nas? My wšak chcemy to dobre, ale bohužel přeco zaso w hórkosći, w njesćerpliwosći to činimy, štož wšak po prawom nochcemy.

(Dale na 2. stronje)

Pastyr, kiž bě sam pódlá byt

Pastyr Ben-Asra pućowaše z Betlehema do Jeruzalema, zo by tam jehnjo woprował. Došedši do małeje wjeski Betanije pod Wolijowej horu chcyše wón sej tróšku wotpočnyć; běše džěn horco, a wón tež njebě wjace najmlódsi. A nimo toho běše Betanija něžne, hospodliwe městačko před wrotami Swjateho města. Jeruzalem, tele město wohladać, běše jemu přeco někak styskno, dokelž wšak džeń wote dnja, lěto wob lěto jenož wonka na pastwiščach přebywaše, hdžež ničo wo wulkim swěće njewidžeše a njeslyšeše.

Njeměr bliskeho města, tak so jemu zdaše, bě hižom w Betaniji pytnýc. Wjesnjenjo stejachu před swojimi domčkami a sej wjele powědachu, džiwnne powěsće sej Ben-Asra tudy wotposka: wo někajkim swjatym muži, wo wustrowjenju chorych a wo zbudženju morwych. Ben-Asra sydže so, jehnjo na klinje, pod figowc, kotryž steješe před tajkim domčkom. Wottud mjeješe pastyr rjany wuhlad na wysoke město a na tempel na horje Moriah. Wućeže swój chléb ze zaka, nasyci so woměrje a napoji tež jehnjo z kozaneje bleše. Jako pak chcyše so znowa na puć podać, zawoła někajka žona na njeho, zo by tola do domu zastupił. Rjekny, zo je nutřka chlódnišo a zo ma dobre čerwjene wino. Tuž pastyr do jeje domu zastupi. Žona, kotraž bě jeho wołała, klečeše před kamjenjom a mléješe zorno. Jenož tam a sem wona pozasta a pohladny na tamnych, kiž hišće we domje běchu a sej bjesadowachu, młodu žónsku z načerwjeń włosami a młodeho čłowjeka z bělym něžnym wobličom a zadžiwanymaj woćomaj. A hišće dalši bě tu z hosćom: brodaty muž, lédma starši hač třiceći

lět, kiž přichadźaceho pastyrja witaše. Ben-Asra přiwjaza jehnjo blisko wóhnišća a přisydže so k tamnym. Či počachu so jeho prašeć, wotkal bě přišo a dokal chce. Wino, kotrež jemu podachu, bě dobre. A wón sam njewédžeše, kak bě to přišlo, zo bu wón nadobo tak zručniwy; hewak džěn rady mjelčeše. Powědaše wo swojim pastyrskim žiwjenju a wo rjanym, měrnym žiwjenju ze swojimi stadłami.

Kedźbliwje a přecelnje jeho hospodarjo na njeho sluchachu. Ben-Asra powědaše wšitkim, ale wosebje brodatemu, jako chcył jemu prajić, što jeho hnuje. Přetož něhdy, před někak třiceći lěta, bě so tola něšto stało na pastwiščach, jako wón ze swojimi towaršemi w nocy wowcy a howjada paseše. Tehdom bě romski kežor Augustus prikazał, zo ma so po cyłym kežorstwje lud přeličić, zo by zhonil, nad kelko ludźimi je z knjezom, što džělaja a što zasłužeja a hdže su so narodžili. Hač do horow pola Betlehema běchu ludžo přišli, zo bychy so pola pastyrjow za nólěhami prašeli.

„Mějachmy“, tak pastyr Ben-Asra powědaše, „mału hródz, hdžež so w hubjenym wjedrje chowachmy. Tehdom přińdže k nam česla z Nacareta ze swojej młodej žonu, ta bě samodruha, a prošeše wo hospodu. Wón sam njebě wjace młody. Jeho žona so lehny na słomu a čakaše stysknje na swoju hodžinu. Ja njeběch tehdom starši hač ty, snano šesnaće lět“, rjekny Ben-Asra młodemu mužej, „ale, štož je so tehdom stało, ženje njezabudu. Sedzjach ze swojim nanom njedaloko hródže na luce. Wyše

hródže běše wosebje swětła hwězda widzeć, kotruž njeběchmy hewak hišće widželi. Nadobo buchu wowcy a howjada tak njeměrne, jako by so njewjedro bližiło. Wowcy bječachu a howjada rujachu. Měsačk njeswěćeše, ale njebjó běše tak džiwnje jasne. Z hródže slyšachmy młodu žonu stonać a rjejić. A potom wuslyšachmy přenje křiki małego džěćatka. A nadobo bě do koła wokoło nas wulkotna swětlina a wuhladachmy jandžela před sobu. Njeběch ženje hišće jandžela wohladał, ale hnydom wědzach, zo to žadyn čłowjek njeje kaž wy a ja. A tón k nam rěčeše z rjanym, luboznym hłosom, zo so njetrjebamy bojeć. „Přetož wam je so džensa Zbóžnik narodžil, kotryž je Chrystus Knjez w Dawidowym měsće.“ Přemyslće sej: w našej hródzi! Wšudžom slyšachmy spěwanje Bohu k česći, a doběhnychmy wšitcy do hródže a tam wuhladachmy džěćo z pjeluškami powite a w žlobju ležo. Poklaknychmy so a modlachmy so k džěću. — Ja sym jandžela widzał, ja, pastyr Ben-Asra. Čehodla ja? Ale tak je to bylo, byrnjež hišće džiwnišo klinčalo. A ja sym z tutymaj swojimaj woćomaj džěćo widzał. Čeho je hišće trjeba?“

Pastyr mjelčeše. Žona, kiž bě dawno hižom přestała z mlěcom, hladaše nětko so prašejo na tamneho brodateho. Tola tež tón mjelčeše. A potom doda Ben-Asra hišće, jako by nimale najwažniše zabył: „To bě tak něžne džěćatko. Rady bych wědzał, što je so z nim stało.“ Stany, podžakowa so za přecelnu hospodu, wza swoje jehnjo a čehnješe dale, horje do Jeruzalema.

Swjata nóc

(Kónc z 1. strony)

Ty sy sebi wotmyslił, tutón hodowny swjedžen tak prawje w dobrej lubosći ze swojimi přiwwuznymi swječić. Ty chceš přecelný być a z druhimi so sobu wjeselić, ale skradžu so hižom bojiš, hač so to tebi woprawdže poradži.

Naš Knjez Jezus je swěto swěta. Swěto jenož njewobswětlil zemju, ale wšemu žiwjenju móc dawa. Wšón sněh a lód slóncó rozeškrěje. Chrystusowa móc budže tež w tebi słabym móčna. Wona tebe posylni, zo móžeš wodawać, woprować, so ponižić, wróćo stupać, druheho zakitać. Njeboj so při tym, zo z tym wochudnješ. Ty zawěsće nazhoniš, zo budže twoje žiwjenje přez Chrystusa swětliše, bohatše, haj, zbóžne. W.

Zpjeć lěta mējach wulke starosće. Njewěm skoro, hač sym po tym hdy wjetše měla.

To běše tehdom, jako mi wowka wumrě. Hač do toho je wona kóždzićki džeń we swojej stwiće w kućicu na konopeju sedžala a bajki bała.

Ja to hinak njeznaju, hač zo je wowka džeń wote dnja tam sedžala a powědała, wot ranja hač do wječora, a my džěći sedzjachmy číše pódlá njeje a na nju sluchachmy. To běše krasne žiwjenje. Njebě žanych džěći, kotrymž so tak derje džěše kaž nam. Njewěm so přederje na swoju wowku dopomnić. Wěm jenož, zo měješe rjane sněhběle włosy, a zo jara potulena chodžeše a zo nastajnosći nohaju štrykowaše.

A potom so hišće dopomnu, zo je mi wona, hdyž bajki powědaše, přeco ruku na hlówu položila, a prajila: „A to je wšitko wěrnó, tak wěrnó kaž će ja nětkle widžu a ty mje.“

Wěm pak so tež dopomnić, zo je rjenje spěwala, ale to pak wona njeje kóždy džeń činiła. Tež krótki paćer, kotryž sym wot njeje nawuknyła, njejsym zabyła.

Na wšě te bajki, kotrež sym wot njeje slyšala, njewěm so wjace jasne dopomnić. Jenož jednu sym sej we swojim pomjatku wobchowala, tak derje, zo bych ju sama powědać móhla. To je mała bajka wo Jezusowym narodže.

Hlej, to je nimale wšitko, štož hišće wo swojej wowce wěm, nimo

toho, na čož so najlěpje dopominam: zo sym jara zrudna była, hdy bě wona wumrěła.

Dopominam so na te ranje, hdyž wosta konopej tam w kućiku prózdny, a njewědžach sej rady, kak ma so džen minyć. Na to so dopominam. To ženje njezabudu.

A ja so dopominam, kak smy stupili k maram, zo bychmy wowcynu ruku wokošili. A my so bojachmy, ale něchtó nam praji, zo móhłe nětko posledni króć wowcy so za wšitko džakować, štož je nam wona dariła.

A ja so dopominam, kak bajki a pěsnički, do dolheho, čorneho kašća składžene, z našeho domu woteńdžechu, a so ženje wjace njewróćichu.

Ja so dopominam, zo bě so něšto z mojeho žiwjenja zhubilo. Mi bě, jako bychy so wrota do krasneho, zakuzłaneho swěta zawrěle. A nětk tu njebě nikoho wjace, kiž by tele wrota wotamknyć móhl.

A po něčim počachmy so z hrajkami a klankami zaběrać, tak kaž tež druge džěci, a zdaše so, jako bychmy na wowku zabyłe.

Ale hišće džensa, po štyrceci lětach, hdžež tu nětkle sedžu a powědančka wo Chrystusu hromadžu, kotrež sym tam w Rańšim kraju słyšała, wotuća we mni tamne małe powědančko wo Jezusowym narodže, kotrež je nam naša wowka powědała. A chcu je rady hišće raz powědać.

Běchu hody. Wšitcy běchu kemši wotjěli, jenož wowka nic a ja. Mój běchmoj najskerje jeničkej, kiž běchmoj doma wostałoj. Njeběchmoj sobu jěć móhłoj, dokelž bě ta jedna přemłoda a ta tamna přestara. To bě namaj jara žel.

A jako tam tak wosamoćenej sedžachmoj, poča wowka powědać.

„Něhdy běše muž“, tak mi wowka powědaše, „kiž džěše won do čmo-weje nocy, zo by sej woheń poččil. Džěše dom wo domu a kłapaše do duri. Wy lubi ludžo, pomhajće mi! Moja žena je runje džěćatko porodžila, a ja chcu woheń zadžělać, zo byštej so mać a džěćo zhrěć móhłoj.“ Wšudžom běše hluboka čma, a ludžo spachu, a žane durje so wbohemu mužej njewotewrěchu.

Skónčnje pak wuhlada nazdala swěcu. Džěše přeco dale a dale a widžěše, zo bě to woheńčk pod hołym njebjom. Stado wowcow ležeše do koła wokoło woheńčka, a stary wowčer je wobstražowaše.

Jako so muž bližeše, wuhlada tři wulke psy, kotrež ležachu pastyrrej k nohomaj a tam spachu. Wšitke tři hnydom wotućichu a rózdzěrachu swoje tlamy, jako bychy šcowkać chcyłe. Ale njebě ani zynka słyšeć. Muž widžěše, kak so wone šepjerjejo a zuby šćerjo do njeho dadža. Čuješe, zo chcyše so jedyn z nich do jeho ruki zakusnyć, tamny do nohi, třěci chcyše jemu za krk. Toła jich zuby jim njeposluchachu, a mužej so ničo njesta.

A nětk chcyše muž dale hić, zo by to namakał, po čož bě přišoł. Ale wowcy ležachu tak wusko pornjo sebi, zo njemóžeše k wohnju dońć. Toła muž stupaše přez wowcy a dońdžě k wohnju. A žana wowca njebě wotućila.“

Tak daloko bě mi wowka njemylena powědać móhla, ale nětko dyr-

bjach so ju prašeć: „Čehodla njejsu so wowcy hibnyłe, wowka?“ — „Čakaj 'nož, to ći hišće přeradžu.“

„A hdyž bě muž při wohnju, pohladny pastyr na njeho. To ći běše stary, wobužny čłowjek, kiž so znikimnjezneseše. Jako wón cuznika wuhlada, hrabny swój ddhi kij a

Wutřihala Madlena Šćowa

wrjesny jón do njeho. Ale kij zleća do boka.“

Jako bě wowka tak daloko dopowědała, so ju zaso prašach: „Wowka, čehodla je kij do boka zlećał?“ Ale wowka so njeda zamylilć a dale powědaše.

„Nětk dońdže muž k pastyrrej a rjekny: ‚Luby přecelo, pomhaj mi, a daj mi kusk wuhla. Moja žena je džěćatko porodžila, a ja chcu woheń zadžělać, zo byštej so mać a džěćatko zhrělej.‘

Pastyr wšak by najradšo ně prajił, ale bě widžał, zo njeběchu psy jeho skusale a zo bě tež kij nimo zlećał. Tuž so tróšku boješe, a sej njezwěri, jemu woheń njedać. „Nabjer sej telko, kelkož trjebaš!“

III.

Ale woheń bě nimale wušoł. A cuzbnik tež njeměješe ničo, do čehož by wuhlo sćinił. Jako to pastyr widžěše, rjekny wón znova: ‚Nabjer sej telko, kelkož trjebaš!‘ A wón so wjeseleše, zo njemóžeše sej cuzy žane wuhlo sobu wzać. Ale muž so schila a składžě wuhlo z nahej ruku do swojeho plašća. A tež tónkróć so mužej ničo njesta. Wotnjese wuhlo jako bychy to

do nocy być, hdžež psy njekusaja a wowcy njewotuća, a kij njetrjehi a woheń njewopali?‘ Zwola tuž cuzeho muža wróca a so jeho prašeše: ‚Što da je to do nocy? A wotkel to přindže, zo so wšitko nad tobu smili?‘

A muž jemu na to wotmołwi: ‚Ja ći to prajić njemóžu, hdyž ty to sam njewidziš.‘ A chcyše nětk znova woteńć, zo by ruče dom došoł.

Ale pastyr poda so za nim, zo by hladał, hdže tamny cuzbnik bydli — a widžěše, zo njeměješe muž ani domčka, hdžež by móhl bydlić. Žona ležeše z džěscóm w hórskoj jamje, hdžež běchu jenož lute kamjenje.

A pastyr sej mysleše, zo móhlo njewinowate džěćatko tam zmjerznyć. A byrnjež bě wón surowy čłowjek, so tola rozsudži, zo chce wbohemu stworenčku pomhać. A wučěše ze swojeho nachribjetnika mjehku, bělu wowću kožu a da ju nanaj.

Ale we tym samym wokomiku, jako so pokaza, zo móže tež wón smilny być, buštej jemu woči wotewrjenej, a wón wuhlada, štož do toho njebě widžec móhl, a słyšeše, štož do toho njebě słyšeć móhl.

Widžěše do koła wokoło sebjě lute małe jandželki ze slěbornymi křidleškami. A kóždy z nich měješe harfu

„A třěci króć so wowki prašach: ‚Wowka, čehodla njej so mužej ničo stało?‘

„To wšak ći hišće powěm“, wowka rjekny a powědaše dale.

„Jako pak pastyr, kiž běše zly a wobužny muž, tole wšitko widžěše, so wón jara džiwaše a džěše sam při sebi: ‚Što móhlo

w rukomaj, a wšitke spěwachu wótrě, zo je so w tutej nocy Zbóžnik narodził, kotryž změje swět z hrěchow wumoziču. Nětko won wopřimny, čeho-
dla běchu w tutej nocy wšě wěcy tak wjesole, zo nikomu njezeškodźichu.

A jandželjo njeběchu jenož do kola wokoło pastyrja, wšudžom wón je widžeše. Sedžachu w jamje a na horje a lětachu pod njebjom. Bě jich wulka syła a jako nimo přińdžechu, wostachu wone stejo a pohladnychu na džě-
čatko. Wšudžom bě radosć a wjesele, spěwanje a juskanje, a to wšitko wón widžeše wosrjedź teje sameje čmo-
weje nocy, w kotrejž wón do toho njebě ničo wuhladać móhl. A wón so wjeseleše, zo bětšej zo jemu woči wotewrělej a wón so poklakny a so Bohu za to džakowaše.“

Hody jako jaty w cuzbje

Štož tudy čitaće, je džěl ze zapiskow francoskeho křesćana. Rěka Erino Dapozzo. W léce 1943 zasudži jeho němske wojske sudnistwo k smjerći, tola wón bu wobhnadžený a do lěhwa w Saargebieće zapokazany. K hodam 1943 dowolichu jemu, jeho swójbu w Parizu wopytać. Při tym wón spyta čeknyć do Šwicarskeje, tola bu zajaty a znowa do Němskeje zawlečeny. W léce 1945 poradži so jemu, so po legalnym (dowolenym) pu-
ču do domizny wrócić. Kajke je hody w Němskej, w Hamburgu, swječił, wopisuje Erino Dapozzo w tymle na-
stawku:

Hodowny čas wubudži runje nětko stysek a nowe horjo. We wulkej lě-
harni lěhwa spěwaju někotři towar-
šojo: „Le Noël de chez nous. Noël de la France . . .“ (Hody pola nas, hody w Francoskej). Žadyn woheńčk nas njehrěje w tutym zymnym decembru. Drjewo, wuhlo, ze wšěm ma so luto-
wać. A je zakazane, sej woheń zadžě-
lać. Wjětšina mojih towaršow leži na slomje. Jim so wo wšěm možnym džije. Kóždy myslí na svojich tak jara zdalenyh při-
wuznych. Hižom šěsć měsacow smy bjez kóždzičkeje powě-
sće z domizny. Fronta nas džěli, tak so ničo wjace z Francoskeje k nam nje-
dodochadza.

Ja sym w lěhwa twochnyl a běžu přez ruiny do Eppendorfa. Po mojim znaću dyrbi tam tola kapala z mjenom „Bethanien“ stać. Jako tam dóńdžech, je so Boži wječor runje započal. Ka-
pala je polna ludźi. Hnydom mje wulka hodowna radosć zaja. Džěci spěwaja ze svojimi něžnymi hlosami: „Čicha nóc, swjata nóc“, a ja so nje-
móžu sylzow dowobróć.

Widžu, zo wjele kemšerjow žaruje. Je wójna. Z wulkej radosću a hlu-
bokej wěru připowěduje předar, wo-
prawdžity japoštoł, hodowne posel-
stwo. Jeho słowa mje jara hnaja. Wón je Němc, tak kaž wšitcy, kiž tu koło wokolo mje sedža. Ale woni su moji bratři w Chrystusu. Ja wěm, zo njejsu woni wina na telej žalostnej wójnje, kotraž ludy tyši a krjuduje. Nawopak, tež woni čerpja.

„Měr na zemi a čłowjekam dobre spodobanje!“

Mjez wšěmi Božimi džěćimi, kiž su tu zhomradženi, njespóznaješ žanoho socialneho rozdžěla. Wjětšina z nich je bjez bydlenja. Druzy su wšitko zhu-
bili. Bomby su wšitko rozbili. Widžu,

A jako bě mi wowka tole wšitko dopowědała, wona zdychny a džeše „Ale štož je tón pastyr widžał, to tež my wohladać móžemy, přetož jan-
dželjo lětaju kóždu Božu nóc pod njebjom, hdyž so jich jenož dohlada-
my.“

A potom zloží mi wowka swoju ruku na čolo a rjekny: „To maš sej ty spomjatkować, přetož to je tak wěr-
no, kaž će ja nětko widžu a ty mje. Na wulkotnych swěcach a swěčkach njezaleži, a tež nic na mėsáčku a slóncu, ně nam je trjeba, zo mamy woči, z kotrymajž móžemy widžeć Božu krasnosć.“

Selma Lagerlöf

(1858—1940, šwedaska basnica)

zo su wšitcy wulka swójba a na jich čole steji Chrystus.

Krasne su to kěrlušy, kotrež tu słyšu, a přédowanje njebychu nacistiske wyšnosće zawěrnyje dowolile. Ja so džiwam pře tajku zmužitósć.

„Bratři“, tak farar přěduje, „spo-
nižmy so za zmylki svojich wjedni-
kow. Bóh daj našemu ludej tu hnadu, zo by pokućić móhl a so ze svojimi hrěchami a ze swojej nuzu k Jezusej namakał.“ Potom wosada hišće raz hromadže spěwa. Na kóncu dže přė-
dar k durjam, zo by kóždého kemšer-
rja powital. Wón so džiwa, jako du ja we swojim francoskim wojskiskim ka-
baće nimo. Stłóči mi ruku a so mje praša: „Sće Wy Bože džěćo? Sće wu-
mozženy?“ Ja praju, zo to sym a na to wón mje znowa za ruku přimny. „Za nas křesćanow njeje žanych mjezow, my smy jedne we Nim, nic wěrno?“ Boži Duch nas wjaza a ja wotmołwu: „Haj, my smy bratři!“

Druzy ludžo so přidruža. Chcedža wědžec, što sym a wotkel přińdu a chcedža fotografiju mojeje žony a mo-
jih džěci widžeć.

Předstejičerka susodneho špitála přeprosy mje za přiřichodnu njeđzelu na wobjed ze sotrami. Skónčnje sym bratrow a sotry namakał!

Přiřichodnu njeđzelu sym zaso w ka-
pali. Sedžu čisće zady. Po přédowanju je spowědž. Dawno njejsym wjace k spowědži był. Ale njezwěrju sej doprėdka k woltarjej stupići. Wěm tola, zo je za mnje po zakonjach nacistow zakazane, so na někajkej swětnej abo nabožnej zhromadžiznje wobdžělić. Nadobo woła předar: „Mamy lubeho bratra w Chrystusu z Pariza mjez nami. Nas by jara wjeseliło, hdy by tež wón z nami Bože wotkazanje swječił!“ Zdobom wón mi prikiwny. Ja du doprėdka a so klaknu. To bě njezapomnity wokomik. Ja stanu a nětk mi němski seržant a zranjeny ofi-
cěr ruku tlóčištaj.

K wobjedu mje diakonisy witaja. We wulkej jědzerni je wokolo 150 sot-
row. Špital je sobu jedne z jeničkich twarjenj, kotrež su bombardement přėtrale. Předstejičerka mje k bliđu prosy. Tale knjeni je něšto přez šěsć-
džesać lět. Po tym zo běchmy so wšitcy zesydali, wona stany a z ma-
tym zwóněčkom klinka. Wšitcy stanu. Modlimy so a spěwamy kěrluš.

Nětko mje předstejičerka wšitkim přėdstaji a rjekny: „My so wjeselimy,

Mikławš abo Rumpodich?

Taklo ze svojimi džěćimi rěčeje: Hody swjećimy narodniny svojeho Knjeza Chrystusa, kotrehož je nam Bóh w jeho njesměrnej lubosći jako Wumozžnika wšeho swěta daril. My sej wobradžamy, dokelž je nam wu-
troba z radosću napjelnjena a dokelž hinak njezmóžemy, hač tež druhich z radosću wozbožić. Rumpodich nima z tym ničo činić. To je jenož bajka, kotraž ma hlownu wěc, mjenujcy Bože džěćo, z našeje srjedzizny wu-
storčić. — Z Mikławšom (6. decembra) je to čisće hinak. Tón wšak je wo-
prawdže žiwy był a je tež džensa hišće žiwy we wutrobach našich džěci jako posoł lubosće. Wot mlodych lět džer-
žeše so Mikławš Božeho słowa a za-
stupi pozdžišo čisće do služby Knjeza Chrystusa. Po smjerći swojeju star-
šeju rozdawaše wón swoje wulke herbstwo tym, kiž nuzu tradachu. Při tym wón na to keđžbowawaše, zo njeby ničo zhonil, što tón dobroćel je.

Jedyn susod, kiž běše chudy, chcyše swoje tři džowki z luteje nuzu do hrě-
neho swěta wuhnać. Jako to Mikławš zhoni, so wón stroži a dóńdže w nocy k susodej a čisny skradžu někotre zlo-
taki z woknom do domu. A jako muž zlotaki namaka, zo wón Bohu džako-
waše a najstaršej džowce kwas wu-
hotowa. Bórže po tym Mikławš tež druhe džowce k mandželskemu zbo-
žu dopomha, ale jako wón to třeci króć činjese, da so chudy za nim a wolaše: „Wostań stejo a pokaž mi swoje wobličo!“ Dosćeže jeho, padny jemu k nohomaj a chcyše jemu noze wokošić. Mikławš pak to njechaše a kazaše jemu, zo by wo wšěm tym mjelčal. Lubosć k našemu Knjezej bě jeho pohnuła, jěć do Swjateho kraja. Tam běše wón jako eremit, jako wo-
samočeny mnich žiwy, dóńž jeho zaso do domizny, do Maleje Azije, njewo-
lachu. Čisće přeciwo jeho woli wu-
swjećichu jeho tam za biskopa. 6. de-
cembra 352 je wón zemrěl, ale džensa je wón hišće žiwy w postawje swja-
teho Mikławša, kotryž skradžu wobradža a z tym pomha přiřichować wulku hodownu radosć.

Spomjatkuj sej tehe Mikławšowe wuprajenje! „Ty njesměš jeno za se-
bje, ale tež za druhich žiwy być; přetož za druhich žiwy być rěka popra-
wom za sebjě žiwy być.“

zo směmy džensa křesćanskeho bra-
tra z Pariza do našeje srjedzizny wi-
tać . . .“ Po wobjedze so džakujemy. Nadobo přistupi ke mni sotra a da mi mały pakćik: „To je hodowny dar za Was“.

Přjedy hač so z nimi wšěmi roz-
žohnuju, džakuju so wšitkim za wšu dobrotu.

Jako běch so zas do lěhwa wrócił, sym pakćik wotćinił a wuhladach ně-
kotre slódkosće. Po jednym léce zaso něšto slódkeho!

Ja so wjeselu a sym Hamburgskim sotram jara džakowny, kotrež so z woporniweje lubosću prócuja, žiwje-
nje a duše wuchować. Bóh hlada do wutroby a kóždu lubosć na sudnym dnju jonu mytuje, přetož Jezus praji: „A štož jednoho z tutych niskich je-
nož z kanku zymneje wody napoji, dokelž je wučobnik, zawěrnyje, praji wam, to jemu njezaplaćene njewo-
stanje.“

Nazymska synoda 1962

Na spočatku synody steji kóždy króć Boža služba z Božim wotkazanjom, na kotrejš naš biskup sam předuje. A tež na wuradžowanjach ma najprjedy biskup słowo za wobšěrnú rozpravu krajnocyrkwinskeho zarjada wo cyrkwinskim žiwjenju. Z tu-teje třihodzinskeje rozprawy chcu jenož někotre dypki wuzběhnyć.

Ewangelske cyrkwy se wjacj króć razne słowa a konkretne namjety za wuchowanje měra na zemi wudžělaše.

Na loňšej synodze bě so nowy porjad našich Božich službow wobzamknył, kaž jón nětko tež na serbskich kemšach mamy. Ja běch tehdom přećiwo tomu hłosował, ale dyrbbju nětk tola připóznac, zo běše to spomožna kroćel.

Nuzu nam čini njedostatk na kantorch. W tutym léce je 9 młodych muži a 6 młodych holcow dostudowalo, kotřiž móžachu nětk swoju kantorsku službu w našej cyrkwi nastupić.

W poslednich 12 lětach su pozawnowe chory so rozšěrile wot 4000 na 5000 dujerjow. W Serbach drje mamy někotre aktiwne pozawnowe chory w Barće a w Bukecach předewšěm, ale bohužel so we wjele wosadach tale možnosť cyrkwinskeho skutkowanja dosć njewužiwa.

Přeco zaso synodu zaběra, kaž tež wšitke druhe cyrkwinske instancy, kak móhli Bože słowo tež tym přinjesć, kotřiž drje hišće po mjenje do cyrkwy słušeja, ale kemši a k Božemu blidu wjace njehodža.

Hdyž je naš Knjěz prikazał, zo dyrbbimy po wšěm swěće chodźić a wšitke ludy wučić, potom do tych „wšitkich ludow“ wězo tež njewěrjacy w našim kraju, w našich samsnych wosadach słušeja. A tu njedosaha čas a móc jeneho jeničkeho, ale misijonski nadawk je wšitkim přepodaty. Tak je we wšelkich wosadach nastal kruh wopytowarjow. Woni chodza do domow a dopominaju staršich na jich křescánsku winowatosć, woni wopytuja wosadnych, kotřiž so skomdza z plaćenjom cyrkwinskich dawkow. Woni tež raz přechodza wěste džěle města, ale přeco dwaj a dwaj, a přeco nic jako priwatni, zo bychy bjesadowali wo tym abo tamnym, ale přeco jako wupóslani křescánskeje wosady a z tym našeho Knjeza sameho, kotryž je swojich wučobnikow wupóslal: Hlej, ja sćelu was kaž wowcy do srjedz wjelkow. Džiće pak a předuje: Njebjeske kralstwo je so přibližilo. Kaž wjele ja přewidzu, nimamy hišće w žanej serbskej wosadze tajkich lajskich pósłow. Nětk však je na wsach tajke wopytowanje na wěste wasnje češe, hdžež so mjez sobu znajemy, ale přemyslić pak dyrbbimy, zo bychmy Chrystusowy nadawk w tutym času njekomdžili. Snano dyrbbjeli raz na jednym kubfanskim dnju wo tym porěčeć. Wažne je wosadne lópeno našeje cyrkwy, kotrež pak móže jenož w 40 000 eksemplarach wuchadžeć. Při tym směmy so tež my Serbja dżakownje wjeselić, zo mamy swój „Pomhaj Boh“, kotryž nas zwjazuje a kotryž chce nas we wěrje sylnić,

rozwučować, a nas tež informować wo tym, štož so mjez nami stawa.

Džakowni smy, zo směmy tele hodowne čislo wobšěrnije wudać. W nowym léce chcemy so znowa prócować, zo by nam možno było, kóždy měsac jón tajki wudać.

Wosebitu nuzu, ale wšak tež tam a sem wjesele, mamy w nabožnej wučbje a na pačerjach. Wjele swěry tu nadeřdžemy pola katechetow, duchownych a tež pola džěci a staršich. To smě tež sobu stać pod slubjenjom našeho Knjeza: Štož mje wuznawa před čłowjekami, teho chcu ja tež wuznac před swojim Wótcem w njebjesach.

Poslednju nazymu je 25 na Lipsčanskej fakulće započalo ze studijom bohosłowstwa, mjez nimi 10 holcow. K tomu přiřdu hišće studenca w misijonskim domje. Tak je wšo do hromady 70 młodych čłowjekow so rozsudžilo zastupić do duchowskeho powołanja. 250 studentow ma Sakska krajna cyrkej, mjez nimi staj dwaj serbskaj študentaj a jedyn aspirant teologije.

Wosebite rozsudženje čaka na přichodne schadžowanje synody w prašenju našich žonow w duchowskej službje. Hač dotal nimamy žanu serbsku studentku duchownstwa. Što Wy, lubi čitarjo, prajiće, hdy bychmy w našich wosadach měli porno duchownym tež duchowniki?

Jara wulke wobmjězowanje běchu cyrkwi napožene w twarjenju cyrkwjow, farow a druhich cyrkwinskich domow. Ale tola je so tež tu něštožkuli dokonječ hodžało z pomocu našeho stata, kotryž je 5 proc. twarskich wudawkow cyrkwi přinošował.

Naše cyrkwinske financy drje njejsu bohate, ale swěrna woporniwosć

wosadnych přeco zaso cyrkwi dawa trěbne srědky. Wosebite starosće nam při tym čini, sprawne postajenje cyrkwinskich dawkow. Snadž je někotryžkuli njespokojny, dokelž ma wón wjace plaćić, hač jeho bohatši susod. Ja pak bych kóždemu njespokojnemu poprał, zo by wón sam směł sobu wuradžować w tychle naležnosćach. Njeh su wšityc přeswědčeni, zo so synoda prócuje wo sprawnosć, ale zakoni njebudže ženje dospojnje dokonjany.

We wosebitym dosłowje so krajny biskup dušowpastyrsece na swoju cyrkej wobroći a napominaše wěrjacych, zo běchu wostali poslušni swojemu Knjezej. Naš čas so zda być někak přechodny. To stare so minje, a něšto nowe drje nastawa. Někotryžkuli je zamjerzany, zadwělowany, njescěrpny abo nerwozny. Či jeni su wosprócnyli, druzy pak zaso spytuju na swoju ruku swój puć namakać. Sćěrpna wěra njehlada jenož zrudna na to, štož je bylo, ale stupa kroćel po kroćeli doprědka tak daloko, kaž je Boh jasnosć dał, byrnjež tež hišće cyły puć njepřewidzi.

Husto so nas prašeja, hač chcemy my křescěno z njewěrjacymi hromadze džělać k spomoženju našeho luda a za wuchowanje měra. Wězo chcemy to, ale to čězke prašenje je, kak to činimy?

Tu póndze přeco znowa wo hrěch, Bože sudženje, Božu hnadu, wo wumóženje a nowe žiwjenje. Tole připowědać a tole ze swojim příkladom swětej pokazać je naš dušowpastyrski nadawk w tutym swěće.

Wirth, serbski superintendent a z tym synodala Sakskeje krajneje cyrkwy

Swojich bratrow dyrbiš znać

Jezus Chrystus je so narodził za wšitke ludy, za wšitkich křescánow, njeh su toho abo tamneho wuznaća. Wón chce, zo bychmy w bratrowskej lubosći mjez sobu jednali a žiwi byli. Hdyž pak chcu z někim po bratrowsku žiwy być, dyrbbju jeho najprjedy znać. Znajemy pak my swojich křescánskich bratrow drugeho wuznaća? Husto smy jenož něhdže jich mjeno slyšeli abo čitali. Naš nastawk ma k tomu sluzić, zo so trochu z druhimi čłowjekami zeznajemy.

Baptisća

Tež baptisća maju swój zaklad w reformaciji. Baptisća křćija jenož tych, kotřiž so wědza nowonarodženi a kotřiž so wuznaja k žiwemu Bohu. Njekřćija potajkim džěci, ale jenož dorosćenych. Jich wosadne žiwjenje ma kruty porjad. Woni pak wosebitu wažnosć njekladu na wobrjady a wučbu, ale wjele bóle na žiwjenje w swjatosci. Baptistiska cyrkej je džensniši džěn jedna z najwjetšich protestantskich skupin.

Anglikanska cyrkej

Tale cyrkej je statna cyrkej w Jendzelskej. Wona je nastala za čas Hendricha VIII. mjez lětami 1531 a 1534.

Anglikanska cyrkej je po wučbje ewangelska ze šwicarsko-reformowanymi a tež z lutherskimi elementami, po wobrjadach a po cyrkwinskim porjedze pak je wona romsko-katolskej cyrkwi bliska. Z britiskim kralstwom je so tež anglikanska cyrkej do wjele krajow swěta zadobyla.

Starokatólscy

Starokatolska cyrkej je so po léce 1870 šćepila wot romskeje cyrkwy, dokelž njeje byla přezjedna z dogmatom, zo so bamž nihdy njemyli.

Metodisća

Skupina metodistow je wušla z anglikanskeje cyrkwy. Załožil je ju Jendželčan John Wesley (1707—1791). Po wučbje je metodistiska cyrkej druhim reformowanym cyrkwjam bliska. Po jich mēnjenju móže křescán, hdyž je w swjatosci žiwy, hižom na tutym swěće docpěć křescánsku dospojnosć. Metodistiska cyrkej so wjele zaběra ze socialnymi a dobroćelskimi prašenjami, ale tež z misionskim džělom. Wot wšeho spočatka bě metodistiska cyrkej „cyrkej jednorych ludźi“. Džensa je wona po wšěm swěće rozšěrjena.

Kongregacionalisća

Tale cyrkej je so w 17. lětstotku wot anglikanskeje cyrkwy šćepiła. Dokelž je so jim doma w Jendželskej wjele čezow činiło, je wjele kongregacionalistow w 17. lětstotku do Ameriki wupućowało. Jich wosady su dospołnje samostatne, njeznaja tež žanoho rozdžela mjez duchownymi a lajikami; kongregacionalisća nimaju žanoho krutoho wěruwuznaća a tež nic kruteje liturgije.

Kwekarjo

Jendželsce: Quakarjo. Tule křescansku skupinu je založil George Fox, kiž běše žiwy wot lěta 1624 hač do lěta 1691. Woni maju wšitke „wonkownosće“ w cyrkwiskim žiwjenju za njewažne, tež sakramenty a wěrja do „nutřkowneho swětła“, do rozswěćenja přez swj. Ducha. Jich skupina njeje samo na sebi přewobšerna, tola přez socialne a dobroćelske džělo je sej tele zjednoćenstwo we wjele krajach, wosebje, hdžež so jendželsce rěči, tójšto přiwisnikow dobyło.

Wójsko spomoženja

Wo tutym křescanskim zjednoćenstwje smy hižom skrótka něšto pisali w oktoberskim čisle. Založene bu wone wot Jendželčana Williama Bootha (1820 hač do 1912). Tući ludžo chcedža

być wojacy Jezom Chrysta, kotřiž pomhaja wuchować z dušineje a čelneje nuzy. Jich socialne skutki su jara wulke.

Waldensojo

Petrus Waldus, překupc z Lyona w južnej Francoskej nakaza so w lěće 1176. Po nim ma tale cyrkej swoje mjeno. Jich wosebitosć je, so po słowje měć po prikaznjach Božeho słowa. Wysoko sej woni chwala japoštołsku chudobu. Jich hibanje je wšitke krawne přescěhanja přetrało a je džensa wosebje w Italskej doma.

Koptojo

Hižom jara zahe zadomi so křescanstwo w Egyptowskej a w sewjerneje Africe (čitaj k tomu Jap. skutki, 8. staw!). Hižom w 3. lětstotku w Biblija do koptiskeje rěče přeložena. W lěće 536 je so koptiska cyrkej wot stareje křescanskeje cyrkwy džělila, dokelž njebě přezjedna z dotalneje wučbu wo wosobje Chrystusa. Koptiska cyrkej hišće džensa wobsteji a słuša sobu do Ekumeniskeje rady cyrkwjow.

Armenska cyrkej

Armenska cyrkej běše přenja křescanska statna cyrkej (wokoło lěta 300). W 5./6. lětstotku so wona džěli

wot stareje cyrkwy dla dogmatiskich přećiwnosćow. Armenska cyrkej je žalostnje čerpjela wot časa mongolskich wójnow hač do 20. lětstotka (přescěhanje přez Turkow). Štyri pjećiny armenskich křescanow bydla džensa w Sowjetskim zwjazku. Tež armenska cyrkej słuša nětko do Ekumeniskeje rady cyrkwjow.

Nestorianojo

su so hižo w 5. lětstotku džělili wot stareje cyrkwy. Tu běchu chrystologiske přećiwnosće wina. (Chrystologija je wučba wo Jezusowej wosobje a wo jeho skutkach.) Nestorianska cyrkej běše něhdy w Persiskej doma a je so rozšěrila přez cyžu Aziju hač do Činy a Indiskeje. Za čas mongolskich nadběhow w 13. a 14. lětstotku su nestorianojo wjele čerpjenja a zrudoby nazhonili. W 19. lětstotku je so wona nimale dospołnje z druhimi cyrkwjemi změšala.

To je krótki a jara njedospołny přehlad wo někotrych křescanskich cyrkwjach a skupinach. To njejsu zdawna wšitke, ale předewšěm te, wo kotrychž husto něšto čitamy. Kóžda z nich ma hinaše zasady a hinaše žiwjenje, ale wšitke maja jednoho za Knjeza: Jezom Chrysta. A to je to, štož mělo nas w bratrowskej lubosći wjazac.

Do krótkich pućach do dalokeho kraja

Sylžicka Marje

Pupk černjoweje róže

Lěpjeńk

Žolta rutwica

Njeprawy hermančik

Čakanka

To je mi lubo, zo nětko w hodownym čisle k tomu přińdu, wo „dalokim“ kraju rěć, kiž je po puću wšak bliski. Po krótkej jězbje za mjezami běchmy za něhdže dwaceći mješčinow tam w „dalokim“ kraju.

To je tón kraj, hdžež nan wšón zbožowny swoju Madlenku na chrbjeće nosy a wona jeho potom na druhe ranje z luboznym, něžnym, slódkim „nano“ hižom rano jara zahe z hlubokeho spanja budži. A nan so njehněwa, přetož žadyn zwón, žadyn radio njemóže tak rjenje klinčec a dušu zhrěc, kaž tole serbske słowo „nano“. A što móhl so tež w tutej rjanej chězce na horje hněwać? Pohladaj z woknom a ty hladaš do krajiny, kaž je ju Kaspar Dawid Friedrich přeco zaso z nowa molował. Wona wšak wabi z přemóžacej mocu zo ju wobdžiwaš, zo so do njeje zalubuješ, zo ju fotografuješ, a maš-li dary, ju moluješ. Wysoke, lěsate hory, hluboke doliny, wosrjedz kěrkow ľuki a tež pola, tu a tam chěžki.

Mój přećel, Hanuš Härtel, Wy jeho mjeno znaćeć z „Pomhaj Bóh“, je tak prawje z dušu tu doma. A my smědzachmy jeho w jeho kraju wpytać, a so sobu zahorić do wšěch rjanosćow tuteje lubozneje krajiny.

Tu je nětko tón „daloki“ kraj, hdžež je hišće jedyn domček, hdžež maja čłowjekojó chwile sami za sebje, jedyn za drugeho, za Boha, a jeho krásnu džiwowpołnu stwórbu. Kóžde nowe słowčko z Madlenceneho džěca-cho erta je dar wot Boha, kiž radosć a wjesele přinjese. Madlenka sama wšak je wša horda na swojej wopuššce, kotrejž njejeje dlěšej a toľšej hač wopuška maľeje myški.

Jow so wobkedźbuje z cyłej lubo-
sću, kak Boža přiroda rosće a kćěje,
wjadnje a hinje. Jow so stawa, zo
klečimy wokoło małeje wšedneje hu-
saceje kwětki, a so wjeselimy, zo ma
wona po lačanskej rěči mjeno „bellis
perennis“, to rěka: Rjana přez cyłe
lěto. Hdyž sym pola swójeho přečela
pobyl, je mi tale kwětko nětka hišće
lubša a w pózdnej nazymje mje kóž-
daj „bellis perennis“ lubje strowi wot
njeho.

Tu je mlóč zjewjenje Božeje rja-
nosće, hdyž wón žolty so krasni a pil-
nym pčótkam mēd dawa, hdyž potom
zrały tam steji w šědźiwych włosach,
haj, samo jeho nahi plěch je hišće
nam wohladanja a rozmyslowanja
hódný. Jow nadobo widžiš, što je na
jonej jeničkej luce do wšelakorych
kwětkow a rostlinow. Ja sym Wam
někotre, wězo jenož mały džěl, foto-
grafował.

To je tón „daloki“ kraj, hdžež je
jeden domčk, w kotrymž čłowjekoj
njejachla za pjenjezami a zemskimi
kubłami, ale hdžež móža so wjeselić
na tym, štož Bóh jim darmo dawa, a
štož je tola wjele rjeńše, hač wšitke
industrijne twory do hromady.

Ách, ty luba Madlenka, zo by ty
tola tutoho ducha sej wobchowala
přez swoje cyłe žiwjenje, a jelizo sy
snadž tola pozdžišo so dafa popadnyč
wot njeměrných, njespokojných,
swětných myslow, potom wzmi sej
wobrazy swojich džěcacych lět a do-
pominaj so tutoho swójeho wulkeho
bohatswa džěcacych lět.

Hdyž běch potajkim wotpohlad
měł po dalokich pučach jězdźić, tak
su mi tute dny w małym swěće wjac
dale. — Hdyž njedzela njeměžachmy
kemi hič, dokelž je přichodna ewan-
gelska cyrkej na 15 kilometrow zdale-
na, tak smy doma kěrlušće spěwali,
Bože słowo čitali a ja sym před sobu
mału wosadu měł, ale rady sym jej
Bože słowo wukładował. Blido bě za
woltar přihotowane ze zelenym para-
mentom, kaž sej to njedzela po swja-
tej Trojicy žadaja. Mój přečel ma tež
druhe liturgiske barby! — Zawěrnje
zabyta kupa žiweje lubosće a dowěry
do Boha. Nam njeměrnym a njespo-
kojnym čłowjekam je tutón kraj tak
jara daloki, ale my mamy jón lubo.

Njehc su nam wšěm hody krótki
wulět do dalokeho kraja čicheho zbo-
za; to Wam a sebi přeje Waš Wirth.

Farar Rejsler Budestečanski šěšćdesatnik

16. nazymnika móžeše naš luby
bratr Bohuměr Rejsler swoje šěšć-
dzesacyń swječić. Jako rěčnje wu-
běrnje wobdarjony běše so za stu-
dentske lěta ze serbšćinu zaběrał a
potom jako wikar pola njeboh fararja
Jana Křižana w Klukšu na dokonjane
wašnje so wudospoľnił.

Swoje přenje zastojnstwo dosta w
Minakale, pozdžišo přewza wulku,
rozšěrjenu Slepjansku wosadu, kotruž
dyrbješe po přikazni tehdomnišeho
knježerstwa wopuščić. Po wójnje so
wroći do Serbow — do Budestec
a skutkuje tam z wulkej swěrnej pil-
nosću. Wosebje smy swójemu lubemu
bratřej džakowni, zo wón w Budeste-
cach z tajkej swěrnosću porjadnje,
husto dosć tři króć wob měsac, serb-
sće předuje.

Bóh Knjez žohnuj jeho džělo dale,
a daj jemu strowosć a duchowneje
mocy dosć za jeho wulke džělo.

Hawštyn a hólčk

Wo wulkim wučerju stareje cyrk-
wje, swj. Hawštynu, so powěda, zo
je so wón něhdy na móřskim brjoze
wuchodžował. Pisaše tehdom runje
swoje znate džělo wo swjatej Tro-
jicy. Wšón zamysleny tam po brjoze
chodžeše a lamaše sej hłowu, kak
može Bóh w třoch wosobach nadobo
być. Tu wuhlada před sobu hólčka,
kiž bě sej maľku jamičku wuhrjebał,
zo by móřsku wodu do njeje načerał.
„Što ty tam činiš, mój hólčko?“ pra-
šeše so Hawštyn. „Što činu? Ja chcu
wšu wodu z morja do swojeje jamič-
ki načerać.“ Hawštyn so mile směj-
kotaše a džeše: „Mój luby, to je tola
njemožna wěc, wšu wodu z morja do
jamički načerać.“ A tež hólčk so
smějkotaše a jemu znapřečiwi: „A ty,
mój Hawštyno, ty sej myslíš, zo mó-
žeš njeskončneho Boha zrozumić?
Skerje ja wšu wodu z njesměrneho
morja do swojeje jamički dostanu.“

Nowe mjena – što ći praja?

„Manuela“ měješe hólčka rěkać. To
wšak bě džiwne mjeno; tak dotal we
wsy žana druha holca njerěkaše. Sna-
no bęštaj staršej tele mjeno něhdže
čitaloj abo w radiju słyšaloj. Ale što
ma tele mjeno na sebi, staj nan a
a mać hakle při krčěnju zhońiloj, jako
jim farar wo „Immanuelu“ přědowa-
še. „Immanuel“, to rěka něhdže „Bóh
je z nami“. Z tutym mjenom bě hi-
žom w Starym zakonju Jězus mēnje-
ny. Wot toho časa, zo je so wón za
nas narodžil, za nas wumrěł a za nas
z rowa stanyl, njeje wjac dwěla, zo
je Bóh z nami. „Manuela“, njezwu-
čene a cuze je tele mjeno, tola nic
bjez zmysla. Džensniši džěń so mjer-
wi z lutymi cuzymi mjenami. Wězo
njemože kóždy Jan abo Jurij rěkać,
ale hłowna wěc tola je, zo ma mjeno
někajki zmysl a zo wěmy, što chce
nam prajić. Čas Siegfriedow a Kriem-
hildow je nimo, ale Janow a Jurjow,
Pawołow a Handrijow . . . chcemy
sej wobchowac! Tu a tam njehc je tež
Manuela mjez-nami, ale tež na Hanku
a Lenku, Hanžku a Hilžku . . . nje-
chamy zabyc!

Serbska cyrkwinska protyka na lěto 1963

Wot póndzele, 4. 2., hač do štwórtka, 7. 2., Ochronowske
schadžowanje

Póndzela, 25. 2., kubłanski džěń w Budyšinje

Bože spíce, 23. 5., wopyt Delnołužiskich wosadow
w Hornjej Łužicy

Wot póndzele, 10. 6., hač do pjatka, 14. 6., kubłanski čas
serbskich fararjow w Husce

3. njedzela po swjatej Trojicy, 30. 6., serbski cyrkwinski džěń 1963
we Wojerecach

Ochronowske schadžowanje 1963

Kaž z našeje protyki na lěto 1963
w tutym čisle widziće, chcemy tež
w tutej zymje so w Ochronowje scha-
džować.

Štož je loni tam sobu pobyl, z ra-
dosću na tute dny w lubym Ochrano-
wje (Herrnhut) spomina. Běchu to
swjědženske dny w dobrym serbskim,
křescanskim duchu.

Štož chce so na přichodnym scha-
džowanju wobdžělic, njehc so bórzy
pola swójeho wosadneho fararja za-
mołwi.

Ličbu wobdžělnikow dyrbymy na 25
wobmjězować. Płaćizna 25,— hr. bjez
jězby.

Čisce hinak

Před někotrymi lětstotkami bęštaj
mničah žiwaj, kotraž bęštaj dobraj
přečelej. Wjele sej powědaštaj wo
wěčnosći a wo žiwjenju w njebieskim

kralestwje. Jara rady chcyštaj wě-
džec, hač mataj prawje abo nic. A tuž
so dojednaštaj: Tón, kiž póndže přeni
z tutoho swěta, njehc so tamnemu
zjewi. A jelizo trjechi, štož sej wo
njejbesach předstajištaj, změje tam-
ny prajić: „Taliter“, to rěka: „Haj,
tak je“, a jelizo njeměještaj prawje,
„Aliter“, to rěka: „Je hinak.“ Po dlě-
šim času zemrě jedyn wot njeju. Po-
darmo čakaše jeho towarš na někaj-
ku powěsć, wjele měsacow. Ale po-
tom zjewi so zemrěly jemu wosnje
a rjekny: „Totaliter aliter!“ To rěka:
„Je čisce hinak.“ — To je zawěsće
powědančko, tajka legenda ze starych
časow — a tola je wjele wěrnosće na
njej. Kóždy sej njebiesa po swojim
wumoluje, ale z wěstosću žadyn z člo-
wjekow Božu krasnosć njeznaje, a
njemože znać. Jenož Bóh Knjez sam
ma móc, nam něhdy wrota do swo-
jeje jasnosće wotamknyć — abo zam-
knyć!

Swětło žiwjenja

Indiska křesćanka Pandita Ramabai pisa: Myslu na slepeho, wo kotrymž powěda swj. Jan na džewjatym stawje swojeho scenja. Wón bě so slepy narodził a štyrnaće lět slepy žiwy byl. Potom pak wón namaka toho Jednoho, toho Mócneho, kotryž jemu widjenje dari. Što móhl jeho radosć wopisać, jako nadobo swětlosć dnja wohlada, hdžež bě so wón tola dawno hižom nadžije spuščil, jo hdy směć wuhladać!? Samo z Božim duchom napjelnjeny scenik njeje to ani spytať. A ja, kiž sym dotal w čemnosći žiwa byla, móžu jeno jara njejasnje wo tym powěsć dać, što sym začuła, jako nadobo krasne swětło wuhladach, jako so dowědzach, zo bě mi, kiž dotal sedzach w scinje smjerće, swětło zeschadźalo.

Ze Spurgeonoweho skutkowanja

Z 20 lětami bur Charles Spurgeon za předarja do Londona powoľany. Čežke džělo tu na młodeho duchowneho čakaše. Kolo wokoło njeho dyrbeše slyšeć a nažiwic hanjenje, wusměšowanje, hidu a njepečelstwo; tola Bóh je jemu spožěl móg a sylnosć a mudrosć. Wjele je tutón sławny jendželski předar, kiž je 1892 wumrěl, dokonjať. Wo nim so tež powěda slědowacy podawk:

Něhdže w Londonje zezna Charles Spurgeon džělaćerja, kiž při swojim džěle njesměrnje sakrowaše. Spurgeon so jeho prašeše: „Ty tak rjenje zeliš, móžeš pak so tež modlić?“ „Zaklate“, znaprěciwi tamny, „to mi hišće njeje na mysle přišlo.“ Spurgeon wučahny pjenjezje ze zaka a rjekny: „Slubiš mi, zo so ženje njemodliš, hdyž ći tele pjenjezje dam?“ „To je mi lochko zaslužba“, zo džělaćer hor-džeše.

Zašo hač hewak, bjez toho zo by byl wopity a zo by cychnował, přińdže džělaćer wječor dom. Běše strachociwy a so boješe a rjekny swojej žonje: „Pomysli sej, što je so mi džens stało! Mje je čert kupił a ja sym jemu slubił, zo so ženje modlić njebudu. Za to sym tu tele judašowske pjenjezje dostał.“ Žona je bórze wuslědžila, što je jeje mužej tele pjenjezje dał. A džělaćer donjese je sam zaso předarjej wróćo. — Z džělaćerja bu pozdžišo Bože džěćo a pod jeho třěchu začahny měr.

Tu něšto njetrjehi

Njedzělu dopołdnja před katólskej cyrkwju:

Wulke kemše su so dawno započale. Před cyrkwinymi durjami steja někotři mužojo a sej powědaja. W cyrkwi so předuje, potom slyšiš pišće, nětko chór spěwa. Nadobo maja ći mužojo před cyrkwinymi durjami nuznje. Z chutnym wobličom kroča do Božeho domu. Ja so poslednjeho prašam: „Što ma to rekać, zo Wy hakle nětko do cyrkwe džěće? Kemše su so tola hižom dawno započale.“ A wón mi wotmołwi: „Ach, haj však, nětk je runje předowanje nimo a my šće runje w prawym času k sakramentaj přińdžemy.“ —

Njedzělu dopołdnja před ewangel-skej cyrkwju:

Kemšerjo chwataja ze sylami z cyrkwe a steja nětko w skupinkach před Božim domom a sej powědaja. Z cyrkwe je slyšeć byrglowanje a spěwanje. Ja so jednoho prašam: „Što ma to rekać, zo sće hižom wotešli? Kemše tola po wšěm zdaću dale du?“ A wón mi wotmołwi: „Ach, haj však, wěsće, předowanje bě nimo. Nětk je jenož hišće Bože wotkazanje.“ —

Što tu njetrjehi?

Što pak je naš zaměr?

W stadionje w Helsinkach (Finska) sedzachmy z Emilom Zátópekom, sławnym čěskim běharjom, hromadže, kotryž bě sej 1952 na tamnišej olympiadže złote medalje wudobyl. Bjesadowachmy z nim. „Kak Wy tajki běh dobudžecé?“ Wón wotmołwi: „Ja sym wjele zwučował, ale tajki běh mje tola čělnje druhy jara napina.“

My so dale prašachmy: „A što činice, hdyž Was to tak jara napina?“

Wón znaprěciwi: „W 10. kole ja potom běžu kaž do cyła.“

„Što Wy z tym měnice?“

A Zátópek: „Ja sej předstajam, zo je hižom 10. kolo poslednje. Ja widžu sebje hižom jako dobyćerja. Tak ja swoju mučnosć přewinu.“

Wo tym so dyrbi rozmyslować! — Běharjo w stadionje běhaja, zo bychy dobyli. Tež naše žiwjenje runa so tajkemu běhej. Što pak je naš zaměr?

Běhar w stadionje wšitke napinja na so bjerje, zo by medalju dobył. Što my na so bjerjemy, zo bychmy swój zaměr docpěli?

Na kóncu koždeho žiwjenja je smjerc — naš zaměr pak je, zo bychmy wěčne žiwjenje dobyli. Jedyn je tu na swěće nam puć pokazal, Jezus Chrystus. Tutón Jezus Chrystus přiwola nam wšitkim, tež sportowcam: „Ja sym puć a wěrnosć a žiwjenje, ničto njeprjědže k Wótcěj, chiba přez mje.“ K. Zeiß

„Porjeńšeny“ hrěch

Farar powěda: Před někotrymi lětami bě so něchtó z wosady pola mójeho superintendenta hóršil a sej žadał, zo bych ja wosadu wopuščil, dokelž sym na Božej službje wo žranju a žlokanju a njepečćiwosći rečal. Superintendent pak so smějkotaše a měnješe, zo bě to moja winowatosć, přetož tak je to tež stejalo w epistoli woneje njedzele (1. adwenta). — Chcemy tola džakowni być, zo swj. Pismo wšitko jasnje mjenuje, zo wone hrěch mjenuje; tak so wopokazuje jeho čistosć a sprawnosć. Mazane knihi porjeńšuju hrěch, wone mjenuja padustwo „organizaciju“ a mandželstwołamanje „flirt“ a „lubkowanje“. A tak to jenož w knihach nječitamy, tež wšudžom druhdže widžimy, kak so wšitko porjeńšuje. Hrěch so porjeńšuje a so potom čim strašnišo wuskutkuje. Ewangelscy křesćenjo smědža z džakownej wutrobu wědžec, zo reči Biblija jasnu reč, a woni měli sami přinošować, zo by so w cyrkwi z lubosću a tola tež z třěbny jasnosců rečalo.

Reformacija so nachwata

Južna Amerika ma přewažnje katólskich wobydleri. Dokelž pak je ličba měšnikow mala a předeušm, dokelž je njesměrnje daleko wot jedneje wsy do drugeje, je čežko, tamniše wosady dokladnje dušowpastyrscje zastarować. Tak su tam ludžo žiwi wosrjedž zbytkow stareho póhanstwa a w katolicizmje, kiž je změšany a skepsany z přiwěru.

Tež tymle ludžom so podawa Biblija w maćernej reči. Husto je wjele zadžewkow a njedowěry. Tola po času woni ewangelij čitaju, pak po jednym, pak hnydom cyła swójba, a sej wo tym, štož su čitali, powědaju. Tak nastawaju tam čisce nowe wosady jenož z čitanjom swj. Pisma. Posoł z Biblijemi pak je dawno dale pućował po zapróšenych drohach abo wysoko do horow, hdžež bydla farmarjo, a syje tu a tam symjo, kotrež je nam Bóh jako swojim hospodarjam do rukow dał.

Wyši wučer Richard Zahradnik Drježdžanski †

Naš luby, swěrný serbski kemšer, wyši wučer Richard Zahradnik z Drježdžan, chcyše swojeho přecela we Worcynje k poslednjemu wotpočinkej přewodžec, a při tym jeho Boža ručka zaja.

Naš luby bratr narodži so jako syn železnicarja 29. 1. 1884 w Luchowje pola Ketlic. Swoje zbožowne džěćace lěta přežiwi w Mlyniku, w malej wjesce pola Lubija. Do šule chodžeše do Wujězda pola Ketlic. Do Ketlic chodžeše pozdžišemu wyšemu fararjej Domašce na paćerje, kotryž jeho pohnu, zo by na wučerstwo studował. W Pěrnje pola Drježdžan běše 6 lět na seminarje. Dokelž přińdže z maleje wjesneje šule, měješe so zwoprědka chětro jara prócować, ale wón sej bórzy připóznaće swojich wučerjow doby. Wot 1907 hač do 1954 běše w Drježdžanach za wučerja. Tam je so swěru ze Serbami schadźował w serbskimaj towarstwomaj „Čornobóh“ a „Hromadnik“. Wutrobne přecelstwo jeho zwjazowaše z našim njezapomnitým mištrom Bjarnatom Krawcom.

W swojej swěrnosći a ponižnosći bě wón nam wšěm tak jara luby. Jeho městno budže nětk na serbskich kemšach w Drježdžanach prózdne! Bóh pak budž chwaleny, zo smy tajkeho lubeho bratra měć směli tak dolhe lěta mjez nami. W.

Nakład Domowina. — Wuchadźa z licencu č. 733 nowinarskeho zarjada pola předsydy ministrskeje rady NDR Jónkróc za mjesac. — Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Hłowny zamolwity redaktor: superintendent Gerhard Wirth - Njeswačidlski. — Čiść: III-4-9, Nowa Doba, čišćernja Domowiny w Budyšinje.